

Dones a Filipines

Carla Penha

Màster en Estudis Internacionals i Cooperació al Desenvolupament

Introducció

Antecedents històrics

Estructura Social.....	2
Família	2
Educació i Treball	2
Política.....	3
Religió.....	3
La dona Filipina a Àsia.....	3

La Dona Filipina en l'etapa colonial:

Colònia espanyola.....	3
Colònia d'EEUU.....	4.

La dona a Filipines: context actual:

Societat.....	5
Família.....	5
Educació.....	6
Salut.....	7
Política.....	8
Cultura i religió.....	9
Drets Legals.....	9

Cultura i religió.....	9
Drets Legals.....	9
Llibertat sexual i gènere.....	11
Treball.....	12
Migració.....	14
Desenvolupament i protecció en els conflictes armats.....	15

Conclusió

Organitzacions que treballen la temàtica de Dones a Filipines

Bibliografia

Introducció

Filipines es compon de més de 7.000 illes compartides per una gran diversitat de comunitats culturals que viuen tant a les terres altes i terres baixes del país. Fora de les zones urbanitzades, moltes comunitats han assolit mantenir viva la seva tradició espiritual i les pràctiques socials.

Els filipins encara avui parlen molts idiomes i dialectes, 186 d'acord amb una investigació etnolingüística. D'acord amb la Història del país, la societat filipina es caracteritza per molts aspectes, entre ells una organització social molt influenciada per les tradicions locals, amb la seva gran dedicació als valors religiosos, el respecte a l'autoritat i un alt sentit d'amor propi (autoestima). Aquest respecte a l'autoritat filipina es basa en una especial atenció als membres majors de la família i a les persones en una posició de poder.

L'organització social de Filipines va ser canviant d'acord amb els seus diferents períodes històrics, i la importància de la dona filipina ha estat diferenciada a cadascun d'aquests, des de l'època pre-colonial, passant per l'etapa de colonització espanyola i americana fins a arribar a la independència i el període actual.

D'un històric pre-colonial on la dona filipina gaudia dels mateixos privilegis, drets i oportunitats que els homes, vam arribar fins a una època colonial espanyola on s'inicia una constant i llarga tradició de subordinació cultural, econòmica i social que s'allarga fins als dies actuals.

A través de la història de la dona a Filipines identificarem la continuïtat de la discriminació contra la dona però també l'evolució de la lluita a favor dels seus drets, una lluita que principalment és impulsada per les pròpies dones filipines.

En aquest article s'ofereix un panorama general de la situació de la dona a Filipines analitzant la seva posició en el context de la societat, família, educació, treball, religió, salut, política, drets legals, gènere, migració, desenvolupament i protecció en els conflictes armats.

Primer s'analitza el lloc de la dona en la història del país fent un breu recorregut històric des de l'època pre-colonial. Després arribarem a l'època colonial, situant les dones filipines en la colonització espanyola i americana. I finalment arribarem al context actual de les dones filipines, situant la posició que aquestes ocupen dintre de la societat filipina i l'asiàtica.

1. Antecedents històrics

- Estructura social:

Filipines durant el període pre-colonial no era una entitat completa, com és ara. Tenia els seus propis sistemes separats socials, polítics i econòmics amb els seus governants tribals propis.

Les activitats de la vida comunitària i social, es van organitzar principalment sobre la base del parentiu, les creences i els interessos econòmics.

L'estructura social pre-colonial de les Filipines va donar igual importància al llinatge matern i patern. Els filipins donaven la mateixa importància tant als descendents masculins com als femenins. L'herència es dividiria en parts iguals entre ells, distingint només la primogenitura. L'home i la dona filipina gaudien dels mateixos privilegis, drets i oportunitats.

Les dones tenien dret a propietat, participar en un ofici, a convertir-se en els caps de llogaret (quan no hi havia un hereu baró), a més de poder arribar a la condició de dona de la medicina, o d'altres sacerdotesses i astròlogues.

- Família:

La dona filipina pre-colonial va ser tractada com una companya i no com esclava. Li agradava tenir la llibertat en la presa de decisions en la família i en l'època pre-colonial la tenia.

El matrimoni concertat era costum en la societat filipina. La família de les dones rebia el dot de la família del nuvi com indemnització per la pèrdua de la seva filla i aquesta era una quantitat acordada d'acord amb els seus mitjans.

Abans de la colonització, tant homes com dones podien obtenir un divorci per les següents raons: l'incompliment de les obligacions familiars, no tenir fills, i la infidelitat. Si la dona va tenir la culpa, la seva família es veia obligada a retornar el dot, però si el marit va tenir la culpa, ell perdia els seus drets al dot. A més, la parella podria obtenir la custòdia dels seus fills per igual i els béns i terres adquirits després del matrimoni es dividirien en parts iguals, i al culpable se li demanava fins i tot que pagués multes.

- Educació i treball:

En l'època pre-colonial, l'educació era una oportunitat per a ambdós sexes sense distincions.

En la majoria dels casos, les dones van ser els caps dels mitjans de subsistència de les seves famílies. De fet la Història conta que molts contractes van ser realitzats en presència d'una dona i que la seva signatura era suficient perquè una transacció fora donada com vàlida. A més, a causa del sistema de parentiu bilateral existent a Filipines, s'atorgaven altres drets a la dona filipina, com és el cas de la igualtat jurídica i el dret d'heretar la propietat de la família.

- Política:

A la dona filipina en l'època pre-colonial, no se li va prohibir tenir un lloc destacat en assumptes polítics però les referències en relació a la seva posició i participació són tot just de llegendes de la cultura filipina.

En l'època pre-colonial la llegenda destaca la molt notable Lubluban que va ser la primera legisladora a tractar les preocupacions en les pràctiques rituals i en relació amb l'herència. També la princesa Urduja de Pangasinan que segons compta la llegenda, coneixia la cultura asiàtica i les llengües i va liderar un exèrcit de dones qualificades. La reina Avenc va ser coneguda com aquella que es creia ser un dels governants de Cotabato que en el segle XII va mantenir la pau i la prosperitat de la regió.¹

- Religió:

En algunes comunitats, el Babaylan era molt respectat com sacerdot o practicant religiós, així com metge, conseller i mediador en la tribu. A pesar que difereixen en el nom, cada tribu tenia els seus propis practicants religiosos, i en aquest cas, les dones van ser preferides als homes. En el paper d'un babaylan les dones van participar activament en esdeveniments importants com naixements, noces, sembra i collita, actuant com metgesses, comares i practicants religiosos que tenien contacte amb el món espiritual. En els casos que es va assumir el paper d'un babaylan per un home, aquest estava vestit com una dona, mostrant que les dones eren en realitat molt respectades.

- La dona filipina a Àsia:

També d'acord amb la Història de Filipines, les dones filipines sempre han gaudit d'una major igualtat en la societat filipina quan les comparem a altres dones del sud-est d'Àsia. A diferència d'algunes altres cultures on es veu el naixement d'una nena com una mica moltes vegades indesitjable, una nena és tan benvinguda com un nen a Filipines.

En el pròxim punt, veurem que amb l'arribada dels colonitzadors espanyols, la importància de la dona filipina va a guanyar altra perspectiva dintre de la societat.

2. La dona filipina en l'etapa colonial:

¹ Women in the precolonial Philippines. http://en.wikipilipinas.org/index.php?title=Women_in_the_Precolonial_Philippines.

- *Colònia espanyola:*

El període colonial espanyol no va anar sense resistència dels filipins, per contra, va haver una successió de rebel·lions contra els colonitzadors europeus.

El colonialisme espanyol en 1565 va ser el responsable per la conversió dels habitants filipins al cristianisme, tanmateix, la cultura tradicional persisteix en gran majoria dels filipins que segueixen practicant un tipus de politeisme, a més de molts filipins que s'han convertit a l'Islam.

Serà a causa del colonialisme espanyol i a la imposició de la seva cultura a Filipines que durant la colonització els espanyols han relegat la dona filipina a una posició secundària en la societat

"(...) amb l'arribada dels espanyols i el catolicisme, el paper de la dona filipina va ser relegat al de l'església i la llar. L'esperit de la indígena filipina va ser modificat." (Tapales, 2005)²

La dona filipina que històricament es caracteritzava per la força i pel seu poder, es va transformar durant els gairebé 400 anys de colonització espanyola, com el sistema social en si mateix, en un patriarcat. Amb els valors i expectatives culturals sota la tutela espanyola, la dona filipina es va convertir en "tímida, desconfiada, dona puritana". (Carmen Guerrer Nakpil citant Tearstained en el segle XIX)³

Desafortunadament, durant aquest període la dona filipina va perdre el dret de gaudir dels mateixos privilegis, drets i oportunitats que els homes.

A pesar d'aquesta pèrdua oficial de molts drets, les dones filipines van ser sempre conscients de la seva importància, el seu poder, i la seva igualtat amb els homes. Com exemple, dues heroïnes filipines van fer una gran contribució a l'alliberament de Filipines durant la colonització, aquestes són Gabriela Silang i Melchora Aquino.

- *Colònia d'EEUU:*

² Véase: [Shah, Angilee \(2009\). Women's Political Role on Rise in Philippines. http://www.international.ucla.edu/article.asp?parentid=31539](http://www.international.ucla.edu/article.asp?parentid=31539).

³ Véase: DEE DICEN HUNT and CORA STA. ANA-GATBONTON (2000) FILIPINO WOMEN AND SEXUAL VIOLENCE: SPEAKING OUT AND PROVIDING SERVICES. www.doxtop.com/.../sexual-violence-and-women-in-philippines.aspx

Quan Espanya va perdre la Guerra Espanyola-Nord-americana en 1898, Filipines va ser cedida als Estats Units d'Amèrica. D'allà és quan els drets de la dona filipina tornen una vegada més a ser reconeguts acostant-se a la realitat de l'època pre-colonial.

El principal canvi molt important per al desenvolupament de la dona filipina va ser que Amèrica va presentar el sistema d'educació pública on la dona tenia l'oportunitat de l'accés a l'educació.

Edna Zapata Manlapaz, una investigadora de la literatura, sosté que són especialment les dones qui van obtenir assoliments de la política colonial dels EUA. Estaven per primera vegada, i de debò, a peu d'igualtat amb els homes.⁴

Per a ambdós sexes, l'anglès va ser igualment un nou idioma, així que els homes no guanyaven automàticament una posició privilegiada en relació a la dona. Així, les dones van començar a publicar en anglès abans que els homes i la primera història curta en anglès va ser publicada per una dona, Paz Márquez Benítez.⁵

Els nord-americans també van portar les eleccions i els partits polítics, i a través del sistema escolar americà-patró, les dones filipines es van convertir en professionals.

D'altra banda, a pesar que les dones van entrar en el sistema escolar i tenien l'oportunitat de tornar-se professionals, encara es trobaven molt allunyades de la participació en els processos polítics, això perquè la política era vista com una mica bruta i encara més important perquè la dona no podria ocupar una posició més alta que el seu marit.

En 4 de juliol de 1946 es reconeixia la independència de la República de Filipines amb la renúncia de la sobirania nord-americana sobre les illes Filipines. A partir d'allí, s'inicia la Història del nou context del país i de la seva societat.

3. La dona a Filipines: context actual

⁴ Véase: Riitta Vartti (2007) The History of Filipino Women's Writings. <http://www.filippiinit-seura.fi/firefly.html>.

⁵ Paz Márquez Benítez (1894-1983) dejó su huella en la literatura filipina, porque su trabajo es considerado como el primer cuento moderno de Filipinas. Ver más en: http://en.wikipilipinas.org/index.php?title=Paz_Marquez_Benitez.

- *Societat:*

Filipines és descrita com un país de dones fortes, que directa i indirectament funcionen com la unitat de la família, empreses, organismes governamentals i les hisendes.

Encara que en general es defineixen en el mitjà d'una societat dominada pel masculí de l'Àsia postcolonial catòlica, les dones filipines viuen en una cultura que se centra en la comunitat, amb la família com la unitat principal de la societat. És en aquest marc de l'estructura jeràrquica de Filipines, enfrontant les diferències de classe, les justificacions religioses, i en un país en vies de desenvolupament, que se situen les dones filipines lluitant pel respecte i pels seus drets.

- Dona rural, indígena i musulmana:

En la societat filipina com en moltes altres, els més marginalitzats són les poblacions rurals i indígenes i les dones d'aquestes poblacions són les principals marginades i privades dels seus drets.

Les comunitats rurals viuen allunyades dels grans centres i de l'accés a drets que han de ser concedits pels seus governs com és el cas de l'educació, serveis mèdics i altres bàsics. La dona indígena juntament amb les seves comunitats ètniques han estat i encara són privades d'aquests drets, principalment quan ens referim al dret a la terra que viuen i treballen tot i que aquesta és dret seu com herència.

En relació amb la dona musulmana, encara que garantits els mateixos drets constitucionals que la resta de les filipines, aquestes també estan obligades pel codi Musulmà a seguir les lleis i el dret consuetudinari que permet la poligàmia, els matrimonis precoços i arreglats i el dret de només heretar la meitat de l'herència del baró.

- *Família:*

Les dones de Filipines d'avui dia juguen un paper decisiu en les famílies filipines. Elles gestionen els diners, actuen com mentores religioses, i també arreglen els matrimonis dels fills i filles, tractant de millorar les connexions dinàstiques de la família.

En Filipines, com herència de l'època pre-colonial, la societat valora als fills sense distinció de sexe. Les nenes són tan valuoses com els nens, sobretot perquè es reconeix que les dones són tan importants com els homes.

Normalment és l'esposa filipina qui administra els diners en la família, ella té l'accés

a les finances de la família. Per tant, ella té la capacitat d'ajudar a la seva família quan es presentin les necessitats. En la majoria dels casos, la seva pròpia família té més possibilitats d'accés financer en lloc de la família del seu marit. En general, al marit no li importa en realitat en quina cosa la seva dona gasta els diners, la seva obligació és posar diners en la família, i és obligació de l'esposa cuidar el pressupost. A pesar de la importància que exerceix la dona en la família, fins a avui dia, l'esposa no és la persona que pren la decisió final o la persona que reparteix els diners.

- L'educació

Filipines pot estar orgullosa no només per l'alta taxa d'alfabetització del país però també per les seves dones autores que escriuen i publiquen en els idiomes del país, tant a Filipines com en l'estranger.

El desenvolupament de l'escriptura de les dones està lligat a la Història del país i a la qüestió lingüística de la tradició oral a causa del silenciament de les dones sota el domini espanyol. Moltes dones, especialment les de la zona de la capital, van participar en el desenvolupament dels mitjans de comunicació des de 1930. Elles van ser capaces de viatjar i veure el món, i van començar a crear un ambient molt cosmopolita en la vida cultural de Filipines. Possiblement com una extensió d'aquest sentiment internacional, una gran quantitat d'escriptores es van mudar fora del país i van crear una carrera en l'estranger, sobretot en els EUA.

En el torn de la dècada de 1970 va començar un període de revolució cultural, els moviments estudiantils i la nova pujada del nacionalisme. Per a les escriptores dones, això significava el despertar social, el compromís i la protesta.

L'optimisme de començaments de la dècada de 1980 es demostra per exemple en aquest text citat per una monja coneguda i activista del moviment de dones:

“Les dones de tot el món estan plantejant qüestions que han estat en els seus cors durant segles, han estat embussades en la gola a causa de la seva socialització al silenci. (...) (Germana Mary John Mananzan, 1990) ⁶

La dècada de 1980 va significar l'aparició d'una consciència feminista de cort clar en els textos de les escriptores filipines, vinculant-la a la protesta social i la politització. Això va ser vist per primera vegada en la poesia. Marjorie Evasco⁷ va

⁶ Véase: Riitta Vartti (2007) The History of Filipino Women's Writings. <http://www.filippiinit-seura.fi/firefly.html>

ser de les primeres poetes feministes. Aviat les dones també van fundar les seves pròpies cases editorials, revistes i instituts d'estudis sobre la dona.

Avui dia la societat filipina sap que invertir en l'educació és la manera més efectiva de reduir la pobresa i la desigualtat entre gèneres.

En 2003 l'informe d'Alfabetització Funcional, Educació i Mitjans de comunicació de l'enquesta (FLEMMS) publicada per l'Oficina Nacional d'Estadística (INE) va mostrar que les dones van registrar major taxa d'alfabetització funcional (86,3%) que homes (81,9%).

La Constitució de Filipines ofereix a les dones la igualtat d'accés a l'educació i la taxa d'alfabetització de dones i homes és de 93 per cent. No obstant això són els ciutadans rurals els quals es troben en desavantatge a causa de la inaccessibilitat de les instal·lacions educatives. A pesar d'això, la majoria de les filipines completen l'escola primària i moltes acaben l'escola secundària. La matrícula de les nenes és major que la dels barons en tots els nivells educatius i les aules en filipines són mixtes.

- *Salut:*

Filipines compta amb un sistema mèdic extens, però a les dones rurals, que solen estar limitades pels alts costos, les llargues distàncies, i altres obstacles socials, els resulta més difícil que l'accés de les dones urbanes.

A partir de 2005, la taxa de mortalitat materna era de 172 morts per cada 100.000 nascuts vius. La taxa de mortalitat infantil era de 29 morts per cada 1.000 nascuts vius.

A pesar que estan legalment autoritzades a prendre les seves decisions d'atenció mèdica pròpia, moltes dones busquen el permís del seu marit abans de veure a un metge. Això es pot atribuir als costums socials i culturals.

Degut al fet que Filipines és un país catòlic romà incondicionalment, la promoció de l'ús d'anticonceptius segueix sent, un desafiament. L'ús d'anticonceptius és d'aproximadament 35 per cent , i el mètode anticonceptiu més afavorit és la píndola. Els condons són utilitzats per menys de l'u per cent de totes les parelles.

⁷ Nascuda en la ciutat de Tagbilaran en la illa de Bohol, en les Visayas, la part central de Filipines, Marjorie Evasco escriu poesia en els idiomes, Anglès i cebuano Visayan.

Sense una política reproductiva, milions de joves filipins vénen recorrent a l'avortament insegur, l'adquisició de malalties sexualment transmissibles, i sofrint d'altres problemes de salut reproductiva, a causa dels comportaments de risc que a pesar de totalment prohibitius són practicats al marge de la llei filipina.

Entre els problemes de salut de les dones filipines està el risc d'estar infectades amb malalties de transmissió sexual incloent el VIH. Des de gener de 1984 i octubre de 2007 va haver 2.997 casos de VIH notificats dels quals 2.220 (74%) eren asimptomàtics i 777 (26%) van ser casos de SIDA. Més de la meitat (58%) dels casos van anar en el grup d'edat 25-39 anys. Seixanta-sis per cent (1.974) eren de sexe masculí, mentre que trenta-quatre per cent (1.023) eren dones. Les relacions sexuals (87%) segueixen sent la principal manera de transmissió. (Departament de Salut de 2007 i el Registre de VIH SIDA).⁸

- Política a Filipines

Un estudi recent va revelar que hi ha un ressorgiment de l'autonomia de la dona filipina a través del procés polític, tal com estaven abans de l'arribada dels conquistadors antics d'Espanya. Les dones de Filipines estan tornant a descobrir els seus punts forts. Han tingut èxit en l'aplicació de les polítiques al convertir-se en membres del personal executiu, assessors dels polítics, i també defensores dintre de les organitzacions no governamentals.

Filipines avui dia està donant grans passos en la política electoral, iniciant programes més orientats a la dona. Elles tenen un bon acompliment com capdavanteres, encara que en general, les dones filipines, encara sovint, guanyen escons polítics per tenir pares i esposos que són políticament connectats. Existeix un "sistema de la dinastia" que encara impedeix que altres dones filipines s'uneixin al procés electoral. Altres factors que impedeixen la plena participació d'altres dones bé qualificades en l'escena política de Filipines són les despeses en la política i la importància del nom de la família.

La participació de les dones filipines en la política va ser encoratjada durant la Declaració de Beijing en 1995 en la Quarta Conferència Mundial de les Nacions Unides sobre la Dona. Al febrer de 2005, no obstant això, una revisió de Nacions Unides sobre els progressos de la dona filipina i el seu paper en la política va revelar

⁸ www.doh.gov.ph/.../2009%20AIDS%20Registry%20Annual%20Report.pdf

que a pesar de "un augment en la qualitat de les dones polítiques, no va haver augment suficient" en el nombre de dones participants en les activitats governamentals.

De 1992 a 2001, les dones filipines havien estat triades com els mandataris locals, com alcaldesses, governadores i caps dels pobles. Un dels factors influents que contribueixen a l'augment del nombre de dones polítiques, és l'elevació de Corazón Aquino i Gloria Macapagal Arroyo, com a presidents dones a Filipines. Àdhuc amb el creixement de la participació de la dona en la trajectòria política de Filipines, l'índex de 30% de dones en càrrecs polítics encara no va ser arribat a com és desitjat.

A nivell nacional, les dones van fer canvis que beneficien als seus electors femenins. Aquino va emetre l'ordre executiva 1987 anomenat el Codi de la Família, que elimina el biaix de gènere en els casos d'adulteri. En 1992 es va aprovar un projecte de llei que permet l'entrada de dones en l'acadèmia militar i altres organitzacions dominades pels homes. També proporciona a les dones establir crèdit i terra sense el consentiment d'un pare o espòs, entre altres drets.

En les últimes eleccions de maig de 2007, 53 de 239 representants electes eren dones, el nombre més gran fins a ara. Dels 45 legisladors entrants dones, 23 van ser reelectes i 20 són esposes dels diputats sortints. En el Senat, només hi ha quatre senadores i són 20 homes. A nivell local, hi ha 18 governadores de 79 en total i 266 alcaldes de 1618.⁹

A causa dels límits del mandat, les esposes i filles s'han apoderat de les posicions deixades pels seus marits o pares per un període i després l'home fa una reaparició. Si bé això simplement reafirma que els homes, en gran mesura, segueixen controlant la carrera política de les dones, hi ha alguns casos on les dones també han creat el seu propi nínxol i, en alguns casos, han eclipsat als homes com líders a Filipines. Un exemple és el seu continu activisme en la societat civil i l'administració pública.

La dona filipina exerceix aquest continu activisme principalment en Organitzacions no governamentals (ONG's). La dona té l'oportunitat d'exercir la seva veu política més enllà de les parets del congrés i senat, utilitzant els mitjans per arribar a altres dones en la ciutat i en el camp, el que significa un augment del seu poder de

9 www.gov.ph/

comunicació per a informar de qüestions que puguin afectar positivament la vida de les dones filipines.

- Cultura i religió:

Avui dia, Filipines és el major país catòlic d'Àsia però les tradicions politeístes i l'islamisme també fan part de la cultura religiosa del país.

La posició de la dona filipina en certs sectors religiosos depèn de les seves creences i costums. Fins a avui les dones participen activament en esdeveniments importants en el paper d'un babaylan, però a pesar de la continuïtat en el temps de les creences i del politeisme, la religió més predominant és el catolicisme.

De la cultura politeïsta neixen moltes explicacions sobre l'origen dels filipins i justificacions sobre la vida i els problemes a Filipines. La Dama Blanca (White Lady), per exemple, és l'explicació popular actual per a la major part de les epidèmies dels nens, com les galteres, varicel·la, etc. És una espècie de bruixota que passa a través de cases de la gent, per llençar plagues, que donin lloc a la malaltia. Per evitar els mals de la bruixota les dones fan novenes amb els grups catòlics, seguit per la recitació del rosari i sempre un berenar.

Fins a avui dia a Filipines l'església catòlica es basa en gran mesura en el paper de la dona, considerada crucial les dones són responsables de les capelles, qui, amb la seva sensibilitat tenen la capacitat de ser social i hospitalària per convidar a la gent a participar en l'església.

L'església ha donat grans passos i és responsable d'aquesta nova apreciació de la dona, principalment en la qüestió de la seva professionalitat. Dintre de la pròpia església, la dona és molt benvolguda per la seva participació activa.

Quant a les vocacions religioses femenines, es va observar, en els últims anys, una disminució significativa en alguns aspectes com resultat d'una major consciència de la nova generació. Encara així encara hi ha noies que busquen les congregacions que adoptin l'hàbit, perquè això els dona un estatut específic, amb el reconeixement públic i la seguretat. A més, alguns es pregunten si l'entrada en la vida religiosa no significa també la recerca de l'ascensió i de recerca del poder per les dones més pobres.

Quant a les dones musulmanes, aquestes tenen una participació limitada en les diverses esferes de la societat a causa de les seves creences religioses.

- Dones i els seus drets legals:

La Constitució Filipina de 1987 garanteix la igualtat entre homes i dones - un dret que no està consagrat en la Constitució dels Estats Units i tampoc en molts altres països. L'Article II, Secció 14, de la Constitució de 1987 estableix el dret a la igualtat i l'Estat reconeix el paper de la dona en la construcció nacional i la necessitat de vetllar per la igualtat fonamental de dones i homes.

La Constitució Filipina conté una clàusula d'igualtat de drets - a pesar que manca de disposicions específiques que puguin fer efectiva aquesta clàusula, però, si bé el marc constitucional i legal reconeix la necessitat de la perspectiva de la igualtat de gènere, això està encara en progrés i necessita de moltes clàusules que puguin garantir la pràctica de la llei.

És important citar que encara hi ha disposicions discriminatòries per a les dones en les lleis existents. Lleis que, d'acord amb els defensors dels drets de les dones, han de ser derogades com més aviat millor. Per exemple trobem:

- a) El Codi de la Família dóna raó al marit de la decisió final en cas de desacord sobre la propietat conjugal i la tutela sobre la persona i propietat legal sobre fill en comú. Això reforça la cultura masclista masculina.
- b) Una clàusula de condonació en virtut de la Llei contra la violació, anul·la la dimensió penal de violació en el matrimoni, el que ajuda a perpetuar el cicle de violència.¹⁰

D'altra banda, les dones filipines tenen el dret a conduir i posseir, així com heretar béns. No obstant això, les lleis de les comunitats específiques, com els musulmans són específiques i en el cas de les dones musulmanes, aquestes només tenen dret a la meitat de la propietat que l'home té dret.

L'abús domèstic, la violació i l'assetjament sexual en el treball són problemes greus en la societat filipina. En contra de l'assetjament sexual es van crear lleis a partir de 1995, la llei contra la violació de 1997, i l'Assistència de víctimes de violació i la llei de protecció de 1998, lleis que s'han promulgat, però no implementades per complet.

En resposta als casos de violència contra la dona, 1.440 dones s'han establert en gairebé totes les comissaries de policia buscant donar suport i ajudar a les dones que sofreixen algun tipus de violència. Els tribunals de família s'han establert així

¹⁰ Vease: www.cedaw-watch.org

per tractar els casos relacionats amb la violència en família. A més, el govern ha aprovat una llei progressista sobre la violació que cobreix una definició més àmplia de delictes de violació i altres similars, imposant penes més severes per als delinqüents, i començant a reconèixer implícitament l'existència de la violació marital. L'assetjament sexual ha estat declarat il·legal.

Cada vegada més, com la cultura del silenci es trenca, les dones s'estan atrevint a informar de les seves experiències de violació. Isis Internacional fa l'observació que els casos documentats en els últims cinc a deu anys mostren la magnitud de la violència familiar, mostrant que les dones es queden en silenci perquè la seva família no passi vergonya davant de la societat. ¹¹

Arugaan ng Kalakasan¹², un organisme d'intervenció de crisi amb seu en la ciutat de Quezon, diu que algunes de les raons per les quals les dones guarden silenci sobre la seva experiència i romanen en relacions violentes són: "la vergonya, l'esperança que el abusador canviï, les amenaces de la supremacia moral del abusador, la falta de recursos financers, la falta de suport de familiars, la preocupació pels nens, i la pressió social per mantenir la família unida. ¹³

L'avortament és il·legal a Filipines, i l'única excepció és quan la vida de la mare està en joc. La realització d'un avortament requereix l'autorització d'un grup de professionals certificats. No obstant això, els avortaments il·legals s'han generalitzat a Filipines.

El divorci no és legal en les Filipines, encara que la dona pot iniciar una separació legal, culturalment, el divorci és vist com una mica negatiu i destructiu en les Filipines, a causa d'una tradició que estableix i posa l'accent que la família és la unitat social bàsica, especialment per a la dona filipina.

¹¹ Vease: www.isiswomen.org

¹² Vease: www.elib.gov.ph/results.php?f...Arugaan+ng+Kalakasan...

¹³ Citado en SIBOL, *Women's Health and the Law*, ed. Evalyn G. Ursua, Women's Legal Bureau, Quezon City, Philippines, 1997, p.70-71. Véase también: www.elvinmiradi.com/.../filipina+women+filipino+women+philippine+women.html - Indonésia -

El divorci no és percebut com una solució a qualsevol problema relacionat amb el matrimoni ja que impedeix el desenvolupament o el progrés de la unitat bàsica de la comunitat. Per tant, el marit i la dona estan obligats a resoldre els problemes dintre dels límits del matrimoni. O sigui, el divorci avui a Filipines és il·legal, i la raó que molts filipins donen és que el matrimoni és sagrat als ulls de Déu. Avui dia, l'única opció per posar fi a un matrimoni és l'anul·lació que té un alt cost i molt pocs poden donar-se el luxe d'aconseguir-lo. Encara que un filipí que visqui en l'exterior aconsegueixi el divorci fora de Filipines, aquest divorci no serà reconegut a Filipines. En el procés de separació, les dones poden reclamar la custòdia dels fills i aquesta es concedeix en general, especialment si el nen és molt jove.

- Llibertat sexual i el gènere:

La societat i la cultura defineixen els rols de gènere en el món sencer. Aquests rols socialitzats dels homes i les dones es van convertir en la base dels seus drets sota la llei - la majoria de les quals van ser fetes pels homes. Com la societat ha canviat, els rols de gènere han canviat, i les lleis havien de seguir aquests canvis, però a pesar que existeixen alguns canvis, moltes vegades en la pràctica és molt difícil fer que es concretin lleis i tractats.

En les comunitats rurals, Filipines encara no permet ser massa liberal. Elles estan obligades a reprimir la seva personalitat i la sexualitat, i han de mostrar una total manca d'interès en la intimitat amb els homes per mantenir la reputació i el respecte a sí mateixes.

D'altra banda, en les zones urbanes, Filipines només s'ha convertit en liberal a causa de les influències occidentals. Encara que és culturalment inacceptable per a una sola dona filipina mostrar l'interès per un home, les dones de Filipines han après a usar el llenguatge corporal per mostrar el seu interès i l'obertura a una relació.

El gènere i sexualitat femenina són definits pel grup social dominant (homes) a través d'un procés de socialització intervinguda per la família i la comunitat, escola, església i mitjans de comunicació. En la pràctica, això ha vingut a significar la dominació masculina / subordinació femenina.

La discussió dels problemes de gènere és una extensió de l'augment de la consciència de les dones. Va ser, a través de la manera d'escriure, parlant obertament del seu cos que la dona comença a tenir més consciència sobre les seves necessitats i drets. Llavors, els temes són la sexualitat, la menstruació, l'embaràs, el part, la maternitat i l'avortament que segueixen sent estrictament

prohibits, però tanmateix la dona filipina comença a abandonar el silenci que ha controlat les seves vides durant moltes dècades.

Sobre aquest tema han escrit, per exemple, Rosario Cruz, Estel, Ligaya Victorio Reyes i Jessica Zafra. Encara tan tard com en 1968 Kerima Polotan va causar la resistència entre els seus lectors per esmentar la paraula sexualitat. Avui dia, fins i tot, escriuen sobre divorci - o almenys d'una separació (el que seria més fàcil d'organitzar), sobre el sexe fora del matrimoni i fins i tot sobre els matrimonis sense fills. Per fi, un gran avanç en l'escriptura sobre la sexualitat va ser *Forbidden Fruit* (1992), una col·lecció de literatura eròtica de dones escriptores filipines que va ser escrita en filipí i anglès.

Com ja comentat, si bé el marc constitucional i legal reconeix la necessitat de la perspectiva de gènere, la igualtat de gènere és de fet encara un treball en progrés. Així, un pot trobar una gran varietat de projectes, iniciatives i processos amb enfocament de gènere. Com exemple tenim el Pla Filipí per al desenvolupament amb perspectiva de gènere (1995-2025). Aquest és el Pla Nacional de la dona que consolida els compromisos d'acció de la Filipines durant la Conferència Mundial de Beijing sobre la dona. Aquest és el marc general que és també el punt de referència per als debats i el seguiment de la perspectiva de gènere.

- Treball:

En la societat filipina, la dona, per paradoxal que pugui semblar, és qui té les iniciatives econòmiques de la casa i l'última paraula en els negocis. No obstant això, com ja citat, l'home és el cap de la família així com el sacerdot és "cap" en la parròquia, fins i tot si les dones avui dia són la gran força de l'església.

Tradicionalment, les dones rurals i tribals fan totes les tasques domèstiques però els treballs pesats que requereixen més força són realitzats pel marit. L'abast de les seves funcions inclou cuinar, netejar, ensenyar als nens, rentar la roba, reparacions, pressupostos, i ajudar en la granja. El marit és el qual s'assegura que l'explotació produeixi collites de qualitat, pel que fa tot el manteniment de les obres.

En alguns casos que el marit necessita l'ajuda d'altres homes, la dona s'asseguraria que els homes s'alimentin, pel que cuina els aliments i els duu a la granja. Les dones filipines, s'asseguren que tots estiguin bé alimentats, i aquestes característiques s'estenen als treballadors, familiars o visitants.

En general, les dones filipines se senten orgulloses del seu treball. Aquesta mentalitat orientada a la família els dóna un sentit de la dignitat i la responsabilitat. La família i els nens són la prioritat principal en la vida d'una filipina.

En el passat, les empreses generalment contractaven a dones filipines per menys salari i per a les funcions de secretària. Però en l'actualitat, les dones filipines tenen gairebé les mateixes oportunitats que els homes en el món dels negocis. La majoria de les posicions de director general encara se'ls dona als homes, però hi ha hagut diversos vicepresidents, gerents i altres treballs on les dones filipines tenen igualtat d'oportunitats amb els homes. En alguns casos, les dones filipines també gestionen empreses reeixides i arriben a convertir-se en executius d'alt nivell.

Segons el Departament de Treball i Ocupació (DOLE), les dones dominen la força de treball a Filipines i han anat superant en nombre als homes en llocs executius en els últims.¹⁴

Un nou estudi de la OIT¹⁵ diu que els homes treballen un major nombre d'hores pagades que les dones en gairebé tots els països del món en els quals la dada està disponible. L'única excepció a la norma és Filipines, on les dones que estan empleades poden treballar fins a dues a tres vegades més que els homes, fins i tot més de 64 hores a la setmana.

“Comparades amb els homes, les dones treballadores tenen la tendència a gastar més diners en educació i millor alimentació per als seus fills. Al mateix temps, ajuden a crear ocupació en el treball domèstic”, va dir Bufona Wirth, Directora de l'Oficina Subregional de la OIT a Manila.¹⁶

En Filipines, les dones treballen cada vegada més en el sector dels serveis, centres de trucades i la indústria electrònica. Els empleadors pensen que les dones tenen majors capacitats i aptituds per a aquest tipus de treball. A causa de la manca d'oportunitats, les dones tendeixen a acceptar llargues jornades de treball per guanyar més diners.

¹⁴ Véase: **Veronica Uy** . Women rule Philippine workforce. INQUIRER.net.
http://globalnation.inquirer.net/news/breakingnews/view/20070802-80157/Women_rule_Philippine_workforce_.

¹⁵ Véase: Organización Internacional del Trabajo. Ver: www.ilo.org/public/spanish/

¹⁶ Véase: Inversión de tendencia: Las mujeres en Filipinas, una excepción en lo que se refiere a la jornada laboral.
http://www.ilo.org/global/About_the_ILO/Media_and_public_information/Press_releases/lang-es/WCMS_082905/index.htm

“Amb freqüència les hores extraordinàries no generen cap remuneració addicional, la qual cosa les indueix a treballar encara més”, va explicar Bufona Wirth. “En Filipines amb freqüència el treball és remunerat sobre la base d'una tarifa diària en lloc de per hores”.¹⁷

No obstant això, les dones a Filipines no són les úniques que accepten treballar un major nombre d'hores. Un nou estudi de la OIT diu que al voltant de 22 per cent de la força de treball mundial, equivalent a 614,2 milions de treballadors, continua treballant més de 48 hores per setmana - considerades excessives - amb freqüència només per arribar a fi de mes.¹⁸

A mesura que empitjora la crisi mundial, l'ocupació de la dona i la seguretat del sustent estan rebent un dur cop. D'acord amb les tendències mundials de l'ocupació de la OIT, les dones treballadores en les zones franques industrials són un exemple d'això.

Les dones estan també sovint en una posició de desavantatge en termes de la proporció d'ocupació vulnerable (és a dir, treballadors familiars no remunerats i els treballadors per compte propi) en l'ocupació total. Aquestes treballadores tenen més probabilitats de ser caracteritzades per la precarietat laboral, baixos salaris i baixa productivitat. En les Filipines, dels 12.8 milions de dones registrades com empleades en 2006, 4.2 milions són treballadors per compte propi i 2.2 milions són treballadors familiars no remunerats. La majoria de les dones treballen en el comerç majorista i minorista, l'agricultura, la manufactura i les llars.¹⁹

A causa dels estereotips, la pobresa i la discriminació de gènere, un nombre significatiu de dones han optat per treballar en l'estranger com mà d'obra migrant. La migració és un dels temes laborals més importants del país. Aquest problema

¹⁷ Véase: Inversión de tendencia: Las mujeres en Filipinas, una excepción en lo que se refiere a la jornada laboral.
http://www.ilo.org/global/About_the_ILO/Media_and_public_information/Press_releases/lang-es/WCMS_082905/index.htm

¹⁸ Véase: *Working Time Around the World: Trends in working hours, laws and policies in a global comparative perspective*, por Shangeon Lee, Deirdre McCann y Jon C. Messenger, 240 págs., ISBN 978-92-2-119311-1, OIT, Ginebra.

¹⁹ Véase: Global Employment Trends for Women report, 2009.
[www.ilo.org/public/libdoc/ilo/P/09275/09275\(2009\).pdf](http://www.ilo.org/public/libdoc/ilo/P/09275/09275(2009).pdf)

sovint és posat de relleu perquè d'allà sorgeixen principalment la vulnerabilitat, l'explotació i el tràfic de persones, especialment de dones.

- Migració:

Un fenomen comú és la migració laboral que es va iniciar en la dècada de 1920. La fugida "de cervells" va arribar a proporcions de crisi en la dècada de 1970 quan el govern va promoure el desplegament de filipins a l'estranger en recerca de reduir l'atur i generar divises per concepte de remeses d'ingressos per compensar la crisi del deute.

En l'actualitat hi ha uns 7 milions de filipins que treballen en 129 països de tot el món amb la tendència que mostra una feminització cada vegada major de treballadores migrants.

Les dones són qui més migren a l'estranger i qui més, gran part de les vegades, sofreixen amb el procés migratori. Les treballadores migrants són les més susceptibles al maltractament, l'abús físic i sexual. Más propenses són les treballadores domèstiques i les quals treballen en el comerç d'entreteniment.

Aquestes dones han experimentat la humiliació, l'abús, la tortura i l'esclavitud. Moltes han regressat a casa mortes, o greument ferides, i amb problemes psicològics.

Les estadístiques oficials mostren que el total de les remeses de treballadors no qualificats en el 2008 va ascendir al voltant de 430 milions de USD i gairebé el 80% provenien de dones que treballen. Mentre que els treballadors domèstics són en les Filipines el principal producte d'exportació, el mercat local segueix sent el seu principal empleador. Basat en les dades oficials de la Fundació Fòrum Visayan (VFI) hi ha 1 milió de treballadors domèstics desplaçats en tot el món i 1.7 milions de treballadors dintre de Filipines.²⁰

Un dels grans problemes quan parlem de dones i de migració, principalment quan són il·legals, i moltes vegades quan són dones domèstiques, és que moltes dones són víctimes de diversos tipus d'abusos del seu empleador o de l'agència que els va contractar.

La gran majoria de dones, nenes i també homes que van ser víctimes del tràfic i de l'explotació sexual van ser identificats a Aràbia Saudita, Kuwait, Unió dels Emirats Àrabs, Qatar, Bahrein, Malàsia, Hong Kong, Singapur, Japó, Sud-àfrica, Amèrica del

²⁰ Véase: www.visayanforum.org/

Nord i Europa. Les estimacions del govern i organitzacions no governamentals sobre el nombre de dones víctimes del tràfic van des de 300.000 a 400.000 i el nombre de nens víctimes van des de 60.000 a 100.000 (Organització Human, 2006)

La Fundació Fòrum Visayan comenta que hi ha hagut un augment del 20% en la incidència de les persones objecte de tràfic internacional principalment de dones per al treball domèstic de 539 en 2008 a 697 en 2009.

“Si parlem del tràfic d'èssers humans, hem de pensar que es trafica de moltes formes, com el treball forçós, el tràfic de donants d'òrgans, de nens, però el que més ens alarma ara és que aquest any hi ha un augment del treball forçós entre les treballadores domèstiques”; va dir la presidenta Cecilia Flores Oebanda fundadora i directora de la VFI, 2010.²¹

Altra indústria que cada vegada ve creixent a Filipines és la indústria del sexe. Les estimacions van des de 100.000 a 600.000, però el més probable és que la xifra real se situï en gairebé mig milió de prostitutes en tot el país. Hi ha també desenes de milers de prostitutes filipines treballant fora del país.²² A més, el turisme sexual és un greu problema.

La llei filipina i el govern preveuen mesures destinades a prevenir el tràfic de persones, especialment de dones, incloent la rehabilitació i integració de les persones objecte del tràfic. Una llei de 2003 contra el tràfic de persones, preveu penes severes per als delinqüents condemnats. L'Organització Internacional del Treball (OIT) ha cridat l'atenció de Filipines sobre el treball forçós i la necessitat d'ampliar les mesures contra aquest. El govern des del seu costat, ve buscant coordinar i supervisar la llei contra el tràfic de persones i va crear un Consell Interinstitucional que ha presentat el seu informe al Departament de Treball i Ocupació (DOLE) i a més ve ampliant les mesures legals contra el tràfic de persones.

- La necessitat del desenvolupament i de protecció en els conflictes armats:

La pobresa segueix sent el principal factor que limita les oportunitats i el

²¹ Véase: www.visayanforum.org/philippines

²² Véase: ILO, 1998. La industria del sexo: los incentivos económicos y la penuria alimentan el crecimiento. www.ilo.org/public/spanish/bureau/inf/.../sex.htm

desenvolupament de les dones filipines.

En la lluita a favor del desenvolupament i principalment buscant combatre la pobresa, el govern filipí va donar un pas audaç en l'inici d'una acció afirmativa en l'àmbit pressupostari per legislar una política pressupostària anual de TAG²³ a través de la llei d'Assignacions Generals. Aquesta llei ordena tots els instruments del govern per assignar no menys del cinc per cent del seu pressupost total per executar el pla de desenvolupament a llarg termini per al empoderament de les dones.

Recentment, el govern filipí ha llançat una inversió de quatre mil milions de préstecs per a les dones empresàries. A més, amb l'assistència de les institucions governamentals i financeres s'ha proporcionat els mitjans per augmentar el seu accés al crèdit, capacitació, mercat, informació i tecnologia.

Reconeixent que l'impacte de les polítiques regionals i econòmiques és diferent en les dones i els homes, el govern ha seguit el desenvolupament d'un marc per a la integració de la dona en la Cooperació Econòmica Àsia Pacífic (APEC).

Quan vam parlar de la dona filipina i la necessitat de la protecció dels seus drets en situacions de conflicte i postconflicte armat, vam parlar de les principals víctimes al costat dels nens filipins. Les dones i els nens són més vulnerables quan es tracta de la guerra. Les dones són violades amb la finalitat d'humiliar-les, espantar-les i derrotar al grup "enemic" al que elles pertanyen. Els seus fills desapareixen o són segrestats i mantinguts com ostatges.

A causa del conflicte armat, les dones rurals en particular la lumads i mulsumanas s'han convertit en refugiades internes, tenint les seves vides en suspens i sense moltes perspectives d'un futur on la pau torni a ser part de les seves vides.

"Tenint en compte la història de conflictes armats intermitents amb diversos grups insurgents, el govern té la responsabilitat d'atendre a les necessitats especials de

²³ El Lumad es un término utilizado para referirse a un grupo de pueblos indígenas del sur de Filipinas. Es un término cebuano que significa "nativo" o "indígenas". Véase más en: <http://en.wikipedia.org/wiki/Lumad> y www.indigenousportal.com/.../Philippines-Lumads-hold-protest-cum-ritual-at-10th-ID-to-caste-away-evil-spirit.html.

dones i nenes, especialment en el context dels desplaçaments i els reasentaments, que és quan les dones corren major perill de sofrir atacs.” (Donna Guest, directora adjunta del Programa per a Àsia i Oceania d'Amnistia Internacional, 2010).²⁴

Atenent a aquesta necessitat, al març de 2010, el govern filipí va llançar en ciutat Quezón el Pla Nacional d'Acció sobre Dones, Pau i Seguretat. Filipines és el primer país asiàtic que estableix una Pla Nacional d'Acció que posa en pràctica la Resolució Consell de Seguretat de l'ONU, l'objectiu de la qual és garantir la protecció dels drets de les dones en situacions de conflicte i postconflicte armat.

"Es tracta d'un pas en l'adreça correcta. L'engegada d'aquest Pla Nacional d'Acció no només ofereix un marc per a la protecció de les dones en situacions de conflicte i postconflicte armat, sinó que podria a més empoderar a les dones perquè es converteixin en defensores de la pau i dels drets humans." (Donna Guest, 2010).²⁵

Segons les informacions dels mitjans de comunicació, el Pla Nacional d'Acció de Filipines consta de quatre objectius:

- Protecció i prevenció: per garantir la protecció i la prevenció de violacions dels drets humans de les dones en situacions de conflicte i postconflicte armat;
- Empoderament i participació: per empoderar a les dones i garantir la seva participació activa i significativa en els àmbits de consolidació i manteniment de la pau, prevenció de conflictes, solució de conflictes i reconstrucció després dels conflictes;
- Promoció i transversalitat: per promoure i incorporar perspectives de gènere en tots els aspectes de la prevenció i solució de conflictes, i en la consolidació de la pau;

²⁴ Véase: www.amnesty.org/.../filipinas-actua-protger-derechos-mujeres-conflictos- armados-2010-03-31

²⁵ Véase: www.amnesty.org/.../filipinas-actua-protger-derechos-mujeres-conflictos- armados-2010-03-31

- Desenvolupament de capacitats, i vigilància i presentació d'informes: per institucionalitzar un sistema de vigilància i presentació d'informes que serveixi per vigilar, avaluar i presentar informes a fi de millorar la rendició de comptes per a una aplicació satisfactòria del Pla Nacional d'Acció i la consecució dels seus objectius.

Un dels objectius que millor es ve concretant és el de la participació activa de les dones en el procés de desenvolupament i promoció de pau a Filipines. Les dones participen regularment com promotores de la pau principalment perquè és del seu interès mantenir les seves famílies allunyades del perill dels conflictes. Aquestes dones es tornen molt bones negociadores en el procés de pau i les negociacions es basen en els elements bàsics de la seguretat humana com: menjar, estatges, salut, educació, llibertat contra la violència, seguretat durant els desastres naturals, lluita per la democràcia, la bona governança, el respecte dels drets, entre uns altres.

Conclusió

Hem vist que principalment a causa de aquests moments crítics de greus problemes econòmics institucionals, la població filipina i principalment les dones filipines són les més vulnerables i vénen soffrint molt més amb la falta de drets i de protecció. Els problemes econòmics i una cultura patriarcal amenacen als assoliments democràtics, la política, l'elaboració i aprovació de projectes i lleis sensibles a les preocupacions de les dones.

Els drets humans de les dones en les Filipines estan protegits sobre el paper i a pesar que el govern hagi signat tots els tractats i promulgat lleis en compliment de

la Plataforma d'Acció de Beijing, quan vam arribar a l'aplicació d'aquestes lleis, així com els serveis bàsics necessaris perquè es concretin, l'afirmació que els drets de la dona estan protegits no és coherent.

Com hem vist en aquest article, les dones rurals, indígenes i les musulmanes són les més marginades. Per això és necessària una atenció especial a la seva situació, en particular al que es refereix a l'accés a l'educació i la salut. Quan hem parlat de la dona i la seva família hem vist que el seu context cultural està incrustat en un sistema patriarcal, com en altres parts del món, i per això, la sexualitat femenina encara està definida pel grup social dominant (homes) a través d'un procés de socialització intervinguda per la família, la comunitat, escola, església i mitjans de comunicació. En la pràctica, això desafortunadament encara significa la dominació masculina i la subordinació femenina.

En relació amb la prostitució, el tràfic i la violència domèstica hem vist que s'originen principalment per la falta de mitjans econòmics per a la supervivència de les dones filipines i per això, és necessari que s'intensifiqui la lluita contra la pobresa i contra les diferències de gènere que tant situen la dona en una posició submissa en relació a l'home dintre de la societat.

Quan hem parlat dels drets laborals de les dones filipines, hem vist que aquests han evolucionat bastant però encara cal tancar la bretxa salarial i acabar amb la discriminació en el lloc de treball. La migració té cara de dona i la societat filipina i el seu govern tenen una gran tasca per davant en relació a la protecció dels seus drets en tot el món.

El dret a la salut i l'educació és una qüestió de vida o mort per a cada dona. Les dones educades i saludables són persones capaces de lluitar per millorar la vida de les seves famílies i comunitats. El govern filipí té el gran paper de proporcionar aquestes eines per a la seva societat i principalment per a les dones i nens.

D'aquí que són els drets econòmics que inclouen el dret a l'educació, a la salut, a millors llocs de treball, a un creixement en la participació política, a la disminució de la necessitat de la migració i de l'evolució del desenvolupament com una manera de sortir de la pobresa (pobresa aquesta que és la causa de tots els mals).

És en la lluita pels seus drets, (contra aquesta llarga tradició de subordinació cultural, econòmica i social que s'allarga fins als dies actuals) i a favor de la defensa del dret de la dona filipina participar en peus d'igualtat en la societat filipina, que la pròpia dona filipina ve assumint el paper de treballadores, educadores,

professionals i constructores de la pau al costat de les associacions de dones, les Organitzacions nacionals i internacionals que avui són molt conscients de la realitat de Filipines i que vénen cada vegada més exigint que el govern Filipí sigui cada vegada més pro-actiu per garantir que la legislació es tradueixi efectivament en la disposició constitucional i en mesures reals a favor de la igualtat de dones i homes i la protecció de las dones en zones de conflictes.

Organitzacions que treballen la temàtica de Dones a Filipines.

- Center for Women's Resources

127-B Sct. Fuentebella St.

Brgy Sacred Heart

Kamuning, Q.C.

Tel: 4112796

Fax: 9261956

Library: 9261431

El Centre de Recursos de la Dona promou la plena participació de les dones filipines en el moviment del seu autèntic alliberament i de la transformació global d'una societat filipina justa i lliure. El Centre organitza tallers d'educació i formació, porta a terme la investigació participativa, i publica revistes i articles sobre els temes més urgents actual.

- Development Institute for Women in Asia-Pacific

The Philippine Women's University

Taft Ave., Manila

The Philippines

Tel: 521-33-83

Fax: 522-40-02

L'Institut té com objectius: 1) examinar críticament les hipòtesis existents sobre la naturalesa de les dones i els homes i els mètodes convencionals utilitzats en la seva educació, 2) crear un equilibri en la presentació de les dones i els homes en les disciplines acadèmiques existents, 3) desenvolupar cursos que puguin donar als estudiants una millor comprensió de les seves opcions com éssers humans i la diferenciació del rol de gènere i dels estereotips, 4) desenvolupar materials per als estudis de les dones a Filipines 5) desenvolupar un centre per a la formació d'investigadors per a l'estudi de la dona, 6) contribuir amb beques d'investigació per al professorat i l'intercanvi d'investigació sobre el tema de dones, 7) proporcionar canals per al flux d'informació i coneixement sobre les dones, 8) funcionar com una xarxa amb els centres d'estudis sobre dones nacionals i estrangeres.

- Institute of Women's Studies

931 Estrada Street, Malate 1004

P.O. Box 3153

Manila

Philippines

Tel: +632 522 3551 +632 522 3551

Fax: +632 523 0693

E-mail: nursia@snap.portalinc.com or IWS@phil.gn.apc.org

L'institut es centra en 3 programes: 1) d'investigació i publicació; 2) de seminaris i formació, 3) de recursos i desenvolupament. Ha establert una biblioteca i centre de documentació sobre la dona en la història de Filipines.

- Institute of Women's Studies

c/o St. Scholastica's College

2560 L. Guinto St., Malate

Manila,

The Phillipines

Tel: 507786 to 89/522-3551

Tenint en compte la disposició constitucional de la igualtat d'homes i dones a Filipines, l'Institut se centra a contribuir a la realització d'aquesta disposició: despertar la consciència i proporcionar la comprensió de la qüestió de la dona a

través d'una estratègia formal de l'educació institucional, la realització d'investigacions i estudis relacionats a les qüestions de gènere, elaborant i administrant projectes de promoció de la causa de la dona.

- Isis International Manila

Postal address:

P.O. Box 1837 Quezon City Main P.O.

1100 Quezon City

Philippines

Street address:

3 Marunong Street

Bgy. Central District

Quezon City 1100

Philippines

Tel: (632) 435 3405 or (632) 435 3408 or (632) 436 0312

Fax: (632) 924 1065

Commercial fax: (632) 815 0756 or (632) 817 9742

E-mail: info@isiswomen.org or isis@mnl.sequel.net or isis@Phil.gn.apc.org

URL: <http://www.isiswomen.org> or <http://www.sequel.net/~isis>

Isis Internacional enforteix els vincles entre Sud a Sud i de Sud a Nord, amb l'objectiu de millorar la capacitat de moviment global de dones. Isis se centra en temes antics i nous que enfronten les dones i les organitzacions de dones. Isis manté els recursos d'informació i bases de dades electròniques, i proporciona serveis de biblioteca a les organitzacions de dones.

- National Commission On The Role Of Filipino Women (NCRFW)

1145 J.P. Laurel St. San Miguel

Manila,

The Philippines

Tel: 741-5058/93

Telex: 40404 TXBOX 0893

NCRFW assessora al President, el Gabinet i el Congrés pel que fa a les polítiques, programes i lleis que afecten a les dones, realitza revisions periòdiques sobre la mesura que les dones s'integren en tots els sectors de la vida social, econòmica, política i cultural, supervisa l'aplicació de la igualtat entre homes i dones en tots els àmbits de la societat, i actua com una càmera de compensació i el banc de dades d'informació relatiu a la dona, així com un vincle important entre les organitzacions governamentals i no governamentals sobre les preocupacions de les dones.

- Women Studies And Resource Center

Room 207 2nd Floor, Santos Building

Malvar Extension
Davao City 9501
The Philippines
Tel: 6-40-71

És una agència d'educació i d'investigació que pretén fomentar la participació més activa i significativa de la majoria de les dones en el procés de transformació social. El Centre consistirà en l'organització de capacitació, seminaris i conferències sobre la situació de la dona i la necessitat de la seva emancipació, així com el desenvolupament d'habilitats; pla d'estudis de desenvolupament per a cada sector social de les dones per augmentar els seus coneixements i enfortir les seves actituds crítiques; centre d'investigació bàsica i aplicada de forma independent en coordinació amb altres organismes, i el desenvolupament de nous interessos, eines i metodologies de la investigació.

- Asian Women's Human Rights Council

P.O. Box 190
Manila
Philippines

- Asian Women's Human Rights Council

Manila Secretariat
4L Fil-Garcia Building
Kalayaan Avenue, Diliman
Quezon City
Mailing address:
P.O. Box 1013 Citimall
UP Diliman, Quezon City
Philippines
Tel: (632) 924-6406
Fax: (632) 924-6381, (632) 921-1044, (632) 443-8281
Email: awhrc@phil.gn.apc.org

- Batis Center for Women

Room 711, Don Santiago Building
1344 Taft Avenue, Ermita
Manila
P.O. Box EA-411 Remedios Street
Ermita, Manila
Philippines
Email: batis@phil.gn.apc.org

- BUKAL Bukluran ng Kababaihan sa Lansangan, supports women street workers

26 C Mabilis Street, Barangay Pinyahan
Quezon City 1100, Philippines
(63 2) 921 4974 (63 2) 921 4974

- Buklod Center, support center for women, communities and health

23 Rodriguez Street
Mabayuan
Olongapo City
Tel: (047) 223-5826
Fax: (047) 223-6321

- Coalition Against Trafficking in Women-Asia Pacific

Secretariat: Room 406, Victoria Plaza
41 Annapolis Street
Greenhills, San Juan
Metro Manila 1500
Philippines
Tel: (632) 722-0859
Fax: (632) 722-0755
Email: adedios@phil.gn.apc.org

- Cordillera Women's Education and Resource Center, indigenous women's rights

No. 18 Gen. Lim Street
Baguio City
Mailing address:
P.O. Box 7691, GARCOM
Baguio City 752
DAPO 1300 Domestic Road
Pasay City
Philippines
Tel: (63) 74-442-6004 (63) 74-442-6004 or 63 74 442 5347 63
74 442 5347
Fax: (63) 74-442-4066

- GABRIELA National Alliance of Women's Organizations in the Philippines

(General Assembly Binding Women for Reforms, Integrity, Equality, Leadership and

Action)

35 Scout Delgado St., Brgy. Laging Handa

Roxas District, 1103 Quezon City

Philippines

or send to

PO Box 4386 Manila 2800.

Philippines

Tel: (632)3743451, (632)3712302

Fax: (632) 3744423

E-mail: gabriela@tri-isys.com (international correspondence) or gab_pid@tri-isys.com (within the Philippines)

URL: http://members.tripod.com/~gabriela_p

- Institute for Social Studies and Action (ISSA)

#29 Magiting cor. Mahiyain Sts.

Teachers' Village East

Diliman, Quezon City

Tel No. 436-70-17

Telefax: 921-61-70

E-mail: issa@pacific.net.ph

- LIKHAAN (women's health issues)

92 Times St.

West Triangle Homes

Quezon City 1104

Philippines

email: likhaan@phil.gn.apc.org

- Lila-Pilipina, Grupo que busca justicia para ex esclavas sexuales del ejército japonés.

P.O.Box 1019

Citimall, Diliman

1100 Quezon City

Philippines

Tel/fax: (632) 921-1044

- NWIN & SEAWIN

c/o Women's Resource And Research Center

QCC P.O. Box 1976

1159 Quezon City
Philippines

- PROCESS/ Women's Desk

54 Estrella Street
Makati, Metro Manila.
Philippines
Tel: 817 58 25.

- Southeast Asia Women's Information Network

c/o Women's Resource and Research Center
Quezon City 1159
Philippines
Tel: 63 2 972860
Fax: 63 2 996 233

- Third World Movement Against Exploitation of Women

Project 4, Quezon City 1109.
Philippines
Tel: (632) 913-9255.
E-mail: Sol@phil.gn.apc.org

- University Center for Women's Studies

University of The Philippines
Corner Magsasay and Ylanan Street
Diliman, Quezon City
Philippines

- WEDPRO (Women's Education, Development, Productivity and Research Organization)

Box 44-43 U.P. Shopping Center
Diliman, Quezon City
Philippines
Tel/fax: (632) 921-7053
Email: afs@quinet.net

- Women's Resource and Research Center

Miriam Maryknoll College Foundation, Inc.
Katipunan Parkway, Loyola Heights
Diliman, Quezon City

Philippines

- Women's Studies

St. Scholastica's College

P.O. Box 3153

Manila,

The Philippines

Bibliografía

- AMNESTY INTERNATIONAL (2010). www.amnesty.org.ph/about.php.
- AMNISTIA INTERNACIONAL (2009). ELISA: LAS MUJERES FILIPINAS RECLAMAN SUS DERECHOS REPRODUCTIVOS. <http://www.es.amnesty.org/exigedignidad/galeria-de-videos/articulo/elisa-las-mujeres-filipinas-reclaman-sus-derechos-reproductivos/>
- ATTY, Rita Linda (2010) Divorce and the Filipino. <http://www.manilastandardtoday.com/insideOpinion.htm?f=2010/march/22/ritalindajimeno.isx&d=2010/march/22>
- ASIA PACIFIC DEVELOPMENT CENTER - Gender and Development Programme (GAD-APDC) (1998). Beyond Beijing: Taking Root and Gaining Ground. <http://www.aworc.org/bpfa/res/crep/ph00001.html>
- AMELOU BENITEZ, Reyes (2000). Twenty-third Special Session of the General Assembly "Women 2000: Gender Equality, Development and Peace for the Twenty-first Century" New York, 5-9 June 2000 <http://www.un.org/womenwatch/daw/followup/beijing+5stat/statments/philippines7.htm>
- BLAKE, Matthew (2006) "The Role and Status of the Filipina, A Country Study: Philippines", The Library of Congress, Bansa.org
- CLAMONTE, Nitz. Women in the Philippines, Compiled from *Gender Awareness Seminars*, developed and facilitated by Nitz Clamonte, Ozamiz.com (undated), archived from the original on 2007-09-28.
- COALITION Against Trafficking in Women-Asia Pacific. www.catw-ap.org/
- COMMISSION on Human Rights of Philippine. <http://www.chr.gov.ph/>
- CORRESPONSALDEPAZ.org (2010). Filipinas: primer país en poner en práctica la Resolución 1325. <http://corresponsaldepaz.org/news/2010/04/07/0001>
- DEE DICEN HUNT and CORA STA. ANA-GATBONTON (2000). FILIPINO WOMEN AND SEXUAL VIOLENCE: SPEAKING OUT AND PROVIDING SERVICES. www.doxtop.com/.../sexual-violence-and-women-in-

- DEPARTMENT of Labor and Employment (2010).
http://www.dole.gov.ph/faqs_archive.php
- DEPARTMENT of Health- *DOH*. www.doh.gov.ph/
- ESPAÑA, Maria & APOLO, Carmela (2007) Centros para la educación de la mujer en Filipinas (siglo XVI-XIX). www.americanistas.es/biblo/textos/s04/s-04-24.pdf
- GO, Gino, MAXION, Jellyn, SY, Joanna, and RACOMA, Edlenn. Filipino Women on the Cover of Cosmopolitan Magazine, journals.sfu.ca
<http://journals.sfu.ca/philjol/index.php/FEUCJ/article/viewFile/507/705>
- HUMAN RIGHTS. (2009). Human Rights Report, Philippines.
<http://www.humanrights.gov.ph/>
- ISIS International-Manila. www.isiswomen.org
- LAWPHIL PROJECT (1975). Creating a National Commission on the Role of the Filipino women. http://www.lawphil.net/statutes/presdecs/pd1975/pd_633_1975.html
- [NATIONAL](http://www.ncrfw.gov.ph/) Commission on the Role of Filipino Women. <http://www.ncrfw.gov.ph/>
- [NATIONAL](http://www.lawphil.net/administ/ncrfw/ncrfw.html) Commission on the Role of Women, LawPhil.net.
<http://www.lawphil.net/administ/ncrfw/ncrfw.html>
- NATIONAL Commission on the Role of Filipino Women (NCRFW), International Labour Organization, ILO.org, <http://www.ilo.org>
- NATIONAL Commission on the Role of Filipino Women, United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific. UNESCAP.org.
<http://unescap.org/esid/GAD/Resources/FocalDirectory/philippines.asp>
- OFICIAL Gazette of the Government- Philippines. www.gov.ph/
- PLEMLOKA, Juana Jimenez (1996). *Pre-Spanish Philippines*. Philippine Graphic Arts, Inc., Caloocan City. www.filipinaslibrary.org.ph/index.php?...4...
- PHILIPPINES Women's Studies, Bibliography, LIB.Berkeley.edu.
<http://www.lib.berkeley.edu/SSEAL/SoutheastAsia/seaphil.html>
- PHILIPPINES Human Rights Information Center. <http://philrights.org/>
- QUEZON CITY: Department of Women and Development Studies, College of Social Work and Community Development(2010). Beijing+10 : celebrating gains, facing new challenges : a report of Philippine NGOs. <http://www.elib.gov.ph/results.php?f=subject&q=Women+--+Philippines+--+Social+conditions>
- RESURECCION, Babette P.(Undated) Changing gender divisions of labor in a Philippine upland village. www.iisg.nl/clara/publicat/clara10.pdf
- YODER, Robert L.(1998). Philippine Heroines of the Revolution: Maria Clara they were not. www.univie.ac.at/voelkerkunde/apsis/aufi/.../heroine.htm

- ROJAS ALETA, Isabel. (1977) A profile of Filipino women : their status and role. Manila: Philippine Business for Social Progress. <http://www.elib.gov.ph/results.php?f=subject&q=Women+--+Philippines+--+Social+conditions>
- SHAH, Angilee (2005). Women's Political Role on Rise in Philippines. Center for Southeast Asian Studies. <http://www.international.ucla.edu/article.asp?parentid=31539>
- SIBOL (1997) *Women's Health and the Law*, ed. Evalyn G. Ursua, Women's Legal Bureau, Quezon City, Philippines, 1997, p.70-71. Véase también: www.elvinmiradi.com
- TITGEMEYER, Lorna S. Torralba (1997). La Mujer Indígena - The Native Woman: A description of the Filipino Woman during Pre-Spanish Time. www.univie.ac.at/voelkerkunde/apsis/aufi/wstat/mujer.
- TRIPON, Olivia H. (2008) Women's rights in the Philippines Today. www.rightsreporting.net/index.php?...
- The Philippines Women University. <http://www.pwu.edu.ph/>
- TAPALES, Proserpina.(2005) Women in contemporary Philippine local politics. <http://escholarship.org/uc/item/8zk78303>
- US DEPARTMENT OF STATE (2004). Philippines. <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2004/41657.htm>
- U.S. Library of Congress(2007).The Role and Status of Women. <http://countrystudies.us/philippines/44.htm>
- VARTTI, Riitta (2001) The History of Filipino Women's Writings. <http://www.filippiinit-seura.fi/firefly.html>
- VISAYAN FORUM. www.visayanforum.org/
- **UY, Veronica.** Women rule Philippine workforce. INQUIRER.net. http://globalnation.inquirer.net/news/breakingnews/view/20070802-80157/Women_rule_Philippine_workforce_.
- WIKIPEDIA (2010) Women in the Philippines. http://en.wikipedia.org/wiki/Women_in_the_Philippines
- WIKIPILIPINAS. Women in the Precolonial Philippines. http://en.wikipilipinas.org/index.php?title=Women_in_the_Precolonial_Philippines

- WOMEN´S CRISIS CENTER.

<http://www.fsd.org.qa/common/ngo/ngo/339.html>

- WORLD TRADE PRESS (2008). Women in culture, business & travel;
Philippines.

www.bestcountryreports.com/Id=Soci_Philippines_Women_Society.html